

Рекомендації Міжнародної наукової конференції «Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки» (8-10 жовтня 1996 р., Київ)

Форум було проведено Національною бібліотекою України імені В.І.Вернадського спільно з Асоціацією бібліотек України. У ньому взяли участь 228 учасників з Білорусі, Болгарії, Нідерландів, Литви, Росії, України.

Відбулося два пленарних засідання, симпозіум, дві наукові дискусії, було організовано роботу чотирьох секцій, трьох круглих столів. Працівники наукових бібліотек зустрілися з книговидавцями й книгорозповсюджувачами, спонсорами й меценатами. Учасники конференції ознайомилися з експозиціями провідних видавництв України, книговидавничих і книгорозповсюджувальних компаній та організацій; тематичними виставками з фондів НБУВ; обладнанням для мікрофільмування і програмними засобами.

Доповідачі сконцентрували увагу на аналізі сучасного стану й визначення перспектив формування Національного бібліотечного фонду (НБФ) України; розробці моделі фондів наукової бібліотеки; використанні можливостей новітніх технологій для організації процесу комплектування та його інформаційного забезпечення; збагаченні структури фондів за рахунок документів на електронних та інших нетрадиційних носіях; удосконаленні комплектування наукових бібліотек України зарубіжною літературою.

Узагальнення сучасного стану бібліотечної теорії і практики в цих напрямках дали змогу окреслити низку нерозв'язаних проблем, зокрема: законодавче, організаційно-технологічне та інформаційне забезпечення комплектування наукових бібліотек як складової частини НБФ; комплектування наукових бібліотек іноземною літературою і здійснення міждержавного обміну інформацією; освоєння інформаційних технологій для вдосконалення процесу комплектування і збагачення видової структури фонду.

З огляду на виняткову роль якісного комплектування фондів наукових бібліотек для соціально-економічного й політичного розвитку держави, духовної зрілості її громадян, конференція вважає за доцільне створити при Асоціації бібліотек України **Міжвідомчу комісію з проблем формування фондів**, у компетенцію якої входить розробка пропозицій, спрямованих на практичне вирішення зазначених нагальних проблем.

Першочерговими завданнями визначені:

у галузі законодавчого забезпечення:

- розробка Національної програми комплектування бібліотек та підготовка проектів законодавчих актів, необхідних для її реалізації, зокрема звернення до уряду держави з ініціативами про державне стимулювання видання і розповсюдження соціально-значущої літератури;

- розробка проектів «Закону України про обов'язковий примірник документів друку України» та підзаконних актів, де має бути чітко визначений порядок надання бібліотекам безкоштовного і платного

обов'язкових примірників творів друку та документів на інших носіях інформації, надання пріоритету в їх одержанні загальнодержавним науковим та обласним універсальним бібліотекам;

- підготовка пропозицій щодо внесення змін до податкового та митного законодавства з метою забезпечення пільгових поштових послуг, безоплатного ввозу й вивозу літератури та інших матеріалів для реалізації міждержавної угоди «Про єдиний інформаційний простір СНД» і для здійснення програми входження України в єдиний світовий інформаційний простір;

- підготовка стандартів, що регламентують роботу бібліотек з окремими видами документів;

у галузі науково-методичного й організаційно-технологічного забезпечення зосередити зусилля на підготовці:

- «Положення про Національний бібліотечний фонд України», в якому відобразити стратегію його розвитку та визначити конкретні шляхи формування скоординованими зусиллями бібліотек різних типів на міжвідомчому рівні;

- перспективної програми наукових досліджень з проблем формування і збереження НБФ.

Вважати пріоритетними дослідження таких проблем:

- обґрунтування принципів побудови НБФ, його моделі, структури і функцій;

- розробку науково обґрунтованого механізму формування НБФ та методів оцінки ефективності використання окремих його частин;

- розробку критеріїв поточного й ретроспективного поповнення бібліотечних фондів вітчизняною та зарубіжною літературою з урахуванням місця і функцій бібліотек різних типів у структурі НБФ;

- вивчення ефективності використання іноземних періодичних видань, що надійшли до бібліотек України за валютною передплатою та МКО;

- визначення категорійності бібліотечних фондів і розробку цілісної системи їх комплектування рукописами, рідкісними виданнями та колекціями;

- обґрунтування диференційованого підходу до відбору й визначення кількості примірників документів, призначених для постійного зберігання у бібліотечних фондах з урахуванням наукової, історичної та інформаційної цінності цих видань;

- створення й обґрунтування альтернативних варіантів організації комплектування бібліотек України: реорганізація бібколекторів, налагодження прямих зв'язків бібліотек з книгопостачальними організаціями різних форм власності, створення національних, відомчих і регіональних центрів документального забезпечення бібліотек та здійснення експертної оцінки їх ефективності;

- удосконалення технології комплектування фондів бібліотек різних типів;

- узагальнення досвіду використання нетрадиційних форм комплектування.

у галузі інформаційного забезпечення комплектування:

- створити міжбібліотечний банк даних про видавництва, видавничі та книготорговельні організації України й видавати на його основі каталоги типу «Books in print»;

- поновити випуск «Зведеного каталогу зарубіжних періодичних видань, що надійшли до фондів бібліотек України», з включенням до нього матеріалів децентралізованого надходження;

- створити зведений каталог російськомовної періодики країн СНД, яку передплачують наукові бібліотеки України;

- налагодити випуск інформаційних бюлетенів, що відображають документи обмеженого розповсюдження: відомчу малотиражну літературу, препринти, науково-технічну документацію, дисертації та звіти про НДР та ДКР;

- розробити й запровадити цілісну систему інформування про документи на нетрадиційних носіях і БД на CD-ROM та мікроформах, що надійшли до фондів бібліотек України;

- створити Реєстр страхових мікроформ як засіб координації робіт з мікрофільмування на національному рівні та передумови до включення в міжнародну БД мікроформ - EROMM;

- поновити випуск бюлетеня літератури, що пропонується бібліотеками для обміну;

у галузі вдосконалення системи міждержавного обміну інформацією:

- забезпечити на державному рівні координацію

валютної передплати на основі міжвідомчого зведеного профілю комплектування;

- рекомендувати провідним книгозбірням України розширити комплектування своїх фондів зарубіжною літературою на основі укладення двох- та багатосторонніх договорів, передбачивши в них:

- активізацію обміну на паритетних умовах документами на традиційних та нетрадиційних носіях;

- поновити системи безкоштовного обслуговування по МБА; ввести системи гарантій своєчасного повернення документів, що надсилаються; передбачити безкоштовне виготовлення копій документів до п'яти сторінок і розробити механізм оплати послуг за копіювання матеріалів, що перевищують цей обсяг;

- сприяти обміну досвідом застосування прогресивних форм бібліотечної роботи і взаємному стажуванню фахівців;

у галузі впровадження нових інформаційних технологій:

- розробити інформаційну технологію формування національного депозитарію комп'ютерних файлів первинних документів на основі комп'ютерних версток книг, журналів і газет;

- організувати при Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського загальнодоступний національний депозитарій комп'ютерних файлів первинних документів, отриманих з INTERNET;

- розробити сітьову інформаційну технологію централізованого замовлення видань для валютної передплати;

- запровадити систему взаємоінформування бібліотек засобами електронної пошти про документи, що пропонуються для книгообміну.

У жовтні поточного року відбудеться Міжнародна наукова конференція «Проблеми вдосконалення каталогів наукових бібліотек України» з підсекцією, присвяченою 75-річчю заснування Українського наукового інституту книгознавства (УНІК). Програма конференції буде опублікована в наступному номері журналу. Просимо всіх, хто бажає взяти участь у заході, надсилати тези на адресу НБУВ, з поміткою «Міжнародна наукова конференція».

Контактні телефони: 267-48-82, 267-48-65, 225-78-60 (з питань УНІКу).

Тези приймаються до 1 червня 1997 р.